

mæssige problemer i forhold til grundlovens § 73. Er det sådan, at der her er grundlag for, at man kan påberåbe sig en beskyttelse som én, fra hvem der eksproprieres? Det er det hovedspørgsmål, som jeg vil bruge det meste af min tid på.

Der er også peget på nogle andre spørgsmål, spørgsmål, som udspringer af den retssag, som er anlagt vedrørende det samme emne, som behandles i lovforslaget.

For så vidt angår det første, hovedspørgsmålet, altså forholdet til grundlovens § 73, skal man gøre sig klart, at der er - Jens Peter Christensen sagde det faktisk, men jeg synes, det er så kompliceret, at der er grund til at gentage det - der er tre betingelser for, at man kan påberåbe sig grundlovens § 73.

For det første skal der ske et indgreb i et ejendoms gode i grundlovens forstand. Det skal være ejendom i grundlovens forstand. Det er ikke noget problem her.

For det andet skal der være tale om et beskyttet retssubjekt. Der skal altså være tale om, at krav gøres gældende af én, som kan hævde denne paragrafs bestemmelse, og det er jo det, som indiskutabelt er hovedspørgsmålet.

Det er for så vidt også interessant, som det jo ikke typisk har været det, der har været hovedproblemet vedrørende anvendelsen af grundlovens § 73. Det har været den tredje betingelse, nemlig hvorvidt der foreligger det, som grundloven kalder afståelse, altså hvorvidt der foreligger ekspropriation i modsætning til erstatningsfri regulering. Det spørgsmål glider også ind i sammenhængen, og derfor får begge disse sidste betingelser betydning. I virkeligheden mener jeg egentlig også, at den første har en vis indirekte betydning, nemlig på grund af det, skal vi sige metodiske. Det skal jeg vende tilbage til.

Det første, jeg derefter skal belyse, er, om Københavns Havn kan antages at nyde beskyttelse efter grundlovens § 73. Og der kan man jo med hensyn til havnens retlige status uden for enhver tvivl konstatere, at havnen i dag er en selvejende institution. Det stod udtrykkelig i loven om Københavns Havnevesen fra 1913, og i forarbejderne til 1992-loven er det forudsat, at der ikke sker nogen statusændring. Altså er den en selvejende institution.

Hvad betyder det så i forhold til grundlovens § 73? Ja, udgangspunktet i grundlovens § 73 er jo, at denne bestemmelse beskytter dem og kun dem, som kan være ejer af en formue, som kan

have ejendom. Det er i og for sig meget logisk. Det vil sige, at den beskytter de fysiske personer for den ejendom, som vi måtte have, men den beskytter også juridiske personer. Selskaber af forskellig slags, selvejende institutioner osv. er også beskyttede.

Men hvad nu, hvis det drejer sig om selvejende institutioner, som ikke har et privatretligt grundlag, som ikke udspringer af et testamente eller af en kontrakt eller en gave, men som udspringer af lovgivningsmagtens beslutninger? Hvad gælder så?

Her er den almindelige antagelse, at der i udgangspunktet er tale om en beskyttelse mod ekspropriation. Selvejende institutioner, særlige forvaltningssubjekter, som Poul Andersen bl.a. kaldte det, som f.eks. Nationalbanken, antages også at kunne påberåbe sig grundlovens § 73.

Men der er samtidig enighed om, at lovgivningsmagten har en friere stilling end over for private, og det vil sige, at man forudsætter altså, at lovgiver i højere grad kan lave om på vilkårene for sådanne offentlige retssubjekters opgavevaretagelse også med hensyn til den organisation, som de er bundet til.

Her er det sådan, at i Justitsministeriets notat - som er meget grundigt og dækker alle problemstillinger, eller næsten alle, meget udmærket - stiller man spørgsmålet, om det er en statslig selvejende institution eller ej, således at man siger: Hvis Københavns Havn kan antages at være en statslig selvejende institution, så kan staten også næsten skalte og valte, som man vil. Om man helt mener det, kan vi vende tilbage til, men så har staten en meget fri adgang til at lave om, og så er i hvert fald den lovgivning, som er indeholdt i lovforslaget, ikke noget problem.

Jeg er skeptisk over for, om udgangspunktet er rigtigt, og jeg er skeptisk over for, om det bruges på en hensigtsmæssig måde.

For det første tror jeg egentlig ikke, at det afgørende er, om det er statsligt eller ej. Jeg tror, det afgørende er: Hvad er det, lovgiveren har villet med den lov, som bestemmer status for den pågældende enhed?

Man kan sagtens tænke sig noget, der egentlig ikke er statsligt, men som samtidig er undergivet en ganske vidtgående og dybtgående reguleringsmulighed. Og jeg bliver mildt sagt bekymret, når jeg ser, hvordan dette kriterium anvendes ikke bare af Justitsministeriet, men nu også af Jens Peter Christensen, idet man f.eks. sætter of-